

Advies	Datum aan minister verzonden	Korte omschrijving van de adviezen	Formeel Antwoord VWS	Verdere opvolging / impact van advisering
Advies 1: Programma van Eisen voor digitale oplossing ter aanvulling op bron- en contact-onderzoek GGD	5-6-2020	<ul style="list-style-type: none"> • Raamwerk van de Begeleidingscommissie als uitgangspunt nemen • meer aandacht te besteden aan het formuleren van een gedegen PvE • iedereen die een notificatie van de notificatie-app ontvangt (ook zonder symptomen) de mogelijkheid te geven om getest te worden. • samen met het RIVM en de GGD te kijken wanneer en hoe vaak (zgn. "slim testen") een genotificeerd persoon getest moet worden teneinde de grootste kans te hebben om alle besmettingen op te sporen. 	<p>Het doel staat voor mij voorop. Dat is om die contacten die besmette personen zich niet herinneren snel te laten weten dat ze in contact zijn geweest met iemand die besmet is met het virus. Dat vult het reguliere bron- en contactonderzoek aan en leidt tot meer, en sneller, gewaarschuwde contacten. Elke gevonden extra besmetting is winst, omdat daarmee een mogelijke verspreidingsketen wordt verbroken. Ook bij een lage adoptiegraad is al effect te verwachten¹⁶. Andere landen gaan ons voor. Zo is in zowel Italië als in Duitsland al een app beschikbaar¹⁷. In Duitsland werd de app de eerste dag zo'n 7 miljoen keer geïnstalleerd. Het advies van de Begeleidingscommissie wordt meegenomen in de aanscherping van het Programma van Eisen. De Begeleidingscommissie adviseert verder dat, voor het naleven van de adviezen, testen na notificatie toegevoegde waarde kan hebben. De Begeleidingscommissie verwacht dat mensen eerder geneigd zijn adviezen op te volgen als zij snel weten of zij besmet zijn. Zo hoeven bijvoorbeeld zelfstandigen bij een negatieve testuitslag niet in zelfisolatie en kunnen zij mogelijk inkomensverlies voorkomen. In plaats van zelfisolatie of -quarantaine zou, zo is het advies van de Begeleidingscommissie, bij een notificatie door de app, tot twee keer toe indicatief getest kunnen worden, ongeacht of mensen klachten hebben. Testen zou hierdoor op maat kunnen worden ingezet. Ik heb deze suggestie aan het OMT voorgelegd ter advies. (Uit Kamerbrief van 24 juni)</p>	<p>Er is een herziene versie van PvE van 15 juli beschikbaar voor de begeleidingscommissie.. Deze is in de samenwerkingsruimte geplaatst.</p>
Advies 2: Gebruik Google en Apple API	1-7-2020	<ul style="list-style-type: none"> • sluit met Google en Apple een verwerkersovereenkomst als bedoeld in artikel 28 van de Algemene verordening gegevensbescherming; • neem in de verwerkersovereenkomst op dat Google en Apple garanderen dat zij geen gegevens, -op welke manier dan ook verzameld- in het kader van het gebruik van de notificatie-app zullen verwerken voor eigen doeleinden, óók niet wanneer functionaliteit van de notificatie-app in de besturingssystemen en/of software van Google en Apple zelf ingebouwd zal worden; 	<p>Het beschermen van de privacy van gebruikers van de app is een harde eis voor mij bij de introductie van CoronaMelder. Hierboven heb ik beschreven welke checks ik heb uitgevoerd om de privacy te borgen. Apple en Google zijn inderdaad betrokken partijen maar geen verwerkers in de zin van de AVG. Het afsluiten van een verwerkersovereenkomst met Apple en Google is dan ook niet mogelijk. Ik vind het wel belangrijk dat er goede afspraken met Google en Apple zijn, deze zijn opgenomen in het document Exposure Notification.⁸ Gebruikers met een Android telefoon krijgen in alle apps zoals CoronaMelder die gebruik maken van het framework van Apple en Google (en daarmee ook in alle andere landen die een dergelijke app ontwikkelen) een</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> • neem in de verwerkersovereenkomst met Google op dat gebruikers van Android toestellen niet verplicht worden om geolocaties aan te zetten; • verzoek de AP om toezicht te houden op zorgvuldige naleving van de regels ter bescherming van persoonsgegevens door alle bij de COVID-app betrokken partijen, inclusief Google en Apple. • Kaart dit onderwerp in Europees verband aan omdat dit probleem ook in andere EU-lidstaten voor Nederlandse ingezetenen en ingezetenen van andere lidstaten kan ontstaan, maar wacht vooral niet op een gemeenschappelijk Europees standpunt, maar neem onverwijld zelf contact op met Google en Apple. 	<p>melding over het gebruik van locatiegegevens. Op Android schaaft Google het gebruik van Bluetooth onder locatieservices omdat met sommige Bluetooth toepassingen locatie <i>kan</i> worden bepaald. Voor gebruikers is dit verwarrend, omdat CoronaMelder vervolgens geen toegang krijgt (en ook niet zal krijgen) tot locatiegegevens.</p> <p>Zowel in Europees verband als op nationaal niveau is doorlopend overleg met Apple en Google. Dit zal actief worden voortgezet om ook deze voorgelegde zaken te bespreken. Gedurende het gehele traject is ook regelmatig contact met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) over de voortgang van de app. De AP houdt toezicht op verwerkingen van persoonsgegevens en kijkt daarom, zoals ook hierboven beschreven, mee op CoronaMelder. De AP is een onafhankelijke toezichthouder. Het is aan de AP zelf om te bepalen welke prioriteiten zij stelt. (Uit Kamerbrief van 16 juli 2020)</p>	
<p>Advies 3: Relatie notificatie-app en Covid-19 Teststrategie</p>	<p>3-7-2020</p>	<p>A: Cruciaal voor de ontwikkeling en lancering:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Handelingsadviezen die direct toegang tot testen geven, ook zonder symptomen, wel afhankelijk van de contactdatum met een geïnfecteerde. 2) De teststraten ingericht dat burgers op de juiste dag kunnen testen; 3) Geen regionale verschillen in de toegang tot het testen; 4) Binnen 24 uur heeft de burger zijn testuitslag ontvangen; 5) Slim notificeren; literatuur en onderzoek bijhouden; 6) Epidemiologen en infectieziektenmodelleurs betrekken bij het bouwteam om de app-algoritmen en -parameters optimaal in en bij te kunnen stellen. 7) Internationale afstemming over cross-border gebruik notificatie-apps. <p>B: Lancering eventueel uitstellen De begeleidingscommissie adviseert om de app pas te lanceren wanneer bovenstaande is georganiseerd. Dat betekent wellicht dat de app</p>	<p>Mede op basis van het eerste advies van de Begeleidingscommissie is het OMT eerder al om advies gevraagd met betrekking tot het testen van mensen zonder symptomen of klachten. Ik schreef u eerder⁹ dat het OMT aangaf dat dit relevant is bij uitbraken, zoals we recent bijvoorbeeld hebben gezien in slachthuizen. De GGD kan in dergelijke gevallen besluiten tot het testen van mensen zonder symptomen of klachten. Het past goed bij een risicogerichte en risicogestuurde aanpak van testen in zo'n situatie. Ook kan het testen zonder symptomen of klachten nuttig zijn bij mensen die in beeld zijn gekomen via bron- en contactopsporing. Dit zou mogelijk ook kunnen gelden voor nauwe contacten van een besmette persoon die via de app geïdentificeerd wordt en dit wordt meegenomen in het traject voor ontwikkeling van apps.</p> <p>Het handelingsadvies dat met de notificatie wordt meegezonden, wordt opgesteld door de GGD. Dit advies kan veranderen afhankelijk van de fase waarin de bestrijding van het virus zich bevindt en is geënt op de richtlijnen van het RIVM. Zo kan op basis van het aantal dagen sinds het hoog-risico contact plaats vond het advies zijn om zoveel mogelijk thuis te blijven en na een nader te bepalen aantal dagen sinds het contact met de besmette persoon een test aan te vragen. Met betrekking tot dit laatste voert het RIVM op dit moment op mijn</p>	<p>A: Nadere afstemming over inhoud notificaties en communicatie.</p> <p>B: Lancering is uitgesteld van 15 juli naar 1 september.</p>

		<p>later gelanceerd wordt dan gepland en wellicht dus nádat vele Nederlanders hun vakantie aanvangen.</p> <p>C: Licht het publiek in over de mogelijkheid en consequenties van gemiste en incorrecte notificaties</p>	<p>verzoek een onderzoek uit naar testen zonder klachten. Hierin wordt bekeken hoe het advies van de Begeleidingscommissie overgenomen kan worden dat na notificatie, afhankelijk van de dag van het hoog-risico contact, altijd een test zou moeten kunnen worden aangevraagd (ook als men geen klachten heeft). Dit zal dan moeten gelden voor zowel opgespoorde contacten in de reguliere bron- en contactopsporing als na notificatie in de app. (Uit Kamerbrief van 16 juli 2020)</p>	
Advies 4: Android Locatie Instelling	10-7-2020	<p>1. Het is van belang om Nederlanders proactief te informeren over het feit dat Android-toestellen gaan verzoeken om de locatie aan te zetten. Beweer <i>niet</i> stellig dat Google helemaal géén locatiegegevens verzamelt, dat kan Nederland namelijk niet staven.</p> <p>2. Voorts is het van belang om middels illustraties en animaties Nederlanders te informeren hoe zij locatiegegevens voor andere apps uit kunnen zetten en dit actief te bevorderen</p> <p>3. Tevens adviseren wij de minister om Q&A's m.b.t. de Android-locatiegegevens op de Rijksoverheid website te publiceren.</p>	<p>Zoals hiervoor ook al beschreven als reactie op het tweede advies van de Begeleidingscommissie, houdt de locatie-toestemming niet in dat Google locaties van gebruikers bij kan houden. Op Android schaaft Google het gebruik van Bluetooth onder locatiediensten omdat met sommige Bluetooth toepassingen locatie kan worden bepaald. Voor het bepalen van locaties binnen een app moet de instelling geactiveerd zijn en moet de desbetreffende app ook locatie-toegang hebben. Voor CoronaMelder is dat laatste niet het geval: CoronaMelder kan niet bij locatiegegevens van de gebruiker. Indien Google besluit deze melding niet aan te passen, dan zal ik documentatie laten opstellen om gebruikers te informeren over hoe zij ervoor kunnen zorgen dat locatie-instellingen al dan niet aan staan en ook dat CoronaMelder geen toegang tot locatiegegevens heeft. Eenzelfde vraag speelt ook in andere landen die gebruik maken van het framework van Apple en Google. Wij trekken reeds samen op in gesprekken met Google hierover en zullen ook leren van hoe andere overheden momenteel met het uitleggen en documenteren van de genoemde kwestie omgaan. (Uit Kamerbrief van 16 juli 2020)</p>	
Gesprek met minister	14-7-2020		<p>Op 14 juli heb ik overleg gehad met de voorzitters van de Begeleidingscommissie, de Taskforce Digitale Ondersteuning Bestrijding COVID-19 en de Taskforce Gedragswetenschappen over mijn voornemen CoronaMelder op 1 september landelijke te introduceren. De voorzitters van deze adviesorganen hebben mij geadviseerd om op 1 september met CoronaMelder te starten en (de opbrengsten en effecten van) het gebruik van CoronaMelder te blijven evalueren en te leren van de opgedane ervaringen. Daarbij moet in ieder geval gekeken worden naar het effect van het gebruik van de app op gedrag, epidemiologische waarde en medische waarde en naar de ethische effecten. Nogmaals is mij geadviseerd ervoor zorg te dragen dat het voor mensen mogelijk is om zich na een notificatie van CoronaMelder te laten testen, ongeacht</p>	<p>Mede op basis hiervan is het OMT eerder om advies gevraagd met betrekking tot het testen van mensen zonder symptomen of klachten. Dit is vervolgens als proef gestart bij de praktijktest van CoronaMelder in augustus vorig jaar.</p>

			klachten of symptomen. Zoals ik hierboven aangaf, is het melden van 'de dag van het hoog-risico contact' belangrijk voor een goede werking van de app zodat de melding kan worden toegespitst op het correcte advies. Daarnaast hebben zij mij geadviseerd om bij het vervolg van de praktijktest ook te testen in een regio waar het aantal besmettingen op dit moment wat hoger ligt. Tenslotte is door de voorzitters het belang benadrukt van een goede uitleg van de werking van CoronaMelder, zowel voor de individuele burger als voor de samenleving, en het ontkrachten van mythes over de app. (Uit Kamerbrief van 16 juli 2020)	
Advies 5: PvE Contact Dagboek App	15-7-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Te veel overlap met de notificatie-app (Corona Melder). 2. Eén doelgroep: GGD BCO. Noem de app "Contactdagboek app". <ol style="list-style-type: none"> a. Onderzoek of de app noodzakelijk is. b. Geef voorrang aan bescherming van persoonsgegevens en privacy. 3. Bouw voor symtroommonitoring niet zelf een app, maar verwijst naar bestaande. 4. 3 applicaties; 1) CoronaMelder, 2) Contactdagboek app 3) bestaande symtroommonitoring-apps. De drie soorten apps worden op verschillende momenten, voor verschillende functies ingezet. De applicaties verwijzen waar nodig. 5. Zorg voor één samenhangend opsporings- en inperkingsbeleid met landelijke en consistente teststrategie en heldere communicatie. 6. Data managementplan en implementatieplan voor de Contactdagboek app. 7. Werk het evaluatieprotocol voor de Contactdagboek app verder uit. 	Dit advies zal worden betrokken bij de voorbereiding van de mogelijke ontwikkeling van deze app waarover ik u na de zomer zal informeren. (Uit Kamerbrief 17 augustus)	
Advies 6: Aparte wetgeving voor de CoronaMelder en eventuele andere digitale ondersteuningsmiddelen	3-8-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. De commissie adviseert aparte wetgeving voor de app(s). 2. Pas het Wetsvoorstel aan; de app kan niet gebruikt worden om personen te <i>identificeren</i>; en verbied dat verzamelde gegevens <i>voor een ander doel</i> dan waarvoor deze is bedoeld (ondersteuning van het BCO door de GGD) en <i>door een andere partij</i> dan de GGD (dus incl Google en Apple) kan worden gebruikt. 3. Leg normenkader, scope en eindigheid van de app en digitale ondersteuningsmiddelen in aparte wetgeving vast, wetgeving moet ver mogelijk gevorderd zijn <i>voorafgaand</i> aan of desnoods <i>ten tijde</i> van de lancering. 4. Bundel Europese krachten mbt "Exposure Notification" API en MIPS. Bevorder <i>privacy</i> van gebruikers en preciezer de <i>scope</i> alsook <i>tijdelijkheid</i>. Win advies in van EDPS en EDPB. 5. Verbod op MIPS, met als uitzondering de CoronaMelder. 6. Contactdagboekgegevens interessant voor buitenlandse statelijke actoren; voorzie sterke bescherming. 	Dit zesde advies zal ik betrekken bij de verwerking van de adviezen van de Autoriteit Persoonsgegevens en de Raad van State alvorens de wetgeving aan uw Kamer aan te bieden. (Uit Kamerbrief 17 augustus)	

Advies 7: Randvoorwaarden voor lancering	5-8-2020	<p>1. Versnel de opsporingsketen significant en zet de melder in als motivatie om zich eerder te laten testen.</p> <p>2. Voer een toets uit in een gebied met hoge besmettingsgraad. Stel de app pas beschikbaar ná een dergelijke toets en aanpassingen naar bevindingen de app publiekelijk beschikbaar.</p>	<p>Het advies om CoronaMelder gebruikers die een notificatie hebben ontvangen, op te roepen om zich direct te melden om zich te laten testen vóór het moment dat ze het meest besmettelijk zijn, neem ik over. Vandaag is het vervolg van de praktijktest met CoronaMelder bij de vijf GGD regio's gestart. Daar zal gedurende de testperiode de mogelijkheid om 7 dagen na het risicovolle contact te testen, ook als er geen klachten zijn, aangeboden worden. Het OMT is gevraagd om te adviseren over deze specifieke termijn. Bij de landelijke invoering van CoronaMelder wordt met betrekking tot testen na notificatie aangesloten bij de protocollen die volgen uit het dan geldende landelijke testbeleid inzake asymptomatisch testen.</p> <p>Het advies van de Begeleidingscommissie om de app te testen in een regio met een hoge besmettingsdichtheid bleek lastig over te nemen. De GGD'en in regio's met een hoge besmettingsdichtheid hebben gevraagd om de proef te doen in regio's waar meer ruimte is om bevindingen die, gezien de benodigde aanpassing in de werkprocessen en ICT van de GGD mogelijk tijdens de proef worden gedaan, op te vangen. Gelukkig zijn de vijf GGD regio's bereid gevonden om de werking van de app binnen de werkprocessen te testen gedurende vervolg van de praktijktest. Hiermee wordt alsnog ervaring opgedaan met voldoende mensen en ook met mensen die positief zijn getest. Deze proef richt zich vooral op de werkprocessen zoals deze zijn ontworpen voor de GGD medewerkers. De effectiviteit van de app kan pas goed worden onderzocht bij grootschalige introductie. De opzet van deze doorlopende evaluatie van de werking van CoronaMelder is, met betrokkenheid van de Begeleidingscommissie, reeds in gang gezet. (Uit Kamerbrief 17 augustus)</p>	
Advies 8: Randvoorwaarden voor lancering (bis)	8-8-2020	<p>Voer een taalkundige toets uit voorafgaand aan de lancering om de slagingskans van de app sterk te bevorderen. Onderzoek (i) taalgebruik bij handelingen die cruciaal zijn voor de meldprocedure en (ii) taalgebruik waar de werking van de app uiteen wordt gezet en toelicht.</p>	<p>Het advies om aandacht te besteden aan taalgebruik heb ik overgenomen. Mede naar aanleiding van het veldonderzoek in Twente is het handelingsperspectief grondig herschreven en meer instructief en actiegericht gemaakt. Ook de teksten rondom de meldprocedure zijn sterk vereenvoudigd. Na de tests in Twente is deze versimpelde instructie met zo'n 700 respondenten getoetst, ook met lagere taal- of digitale vaardigheid. Daarbij is ook de interactie met de telefonisten van de GGD en het webportal dat zij gebruiken om de meldingen te autoriseren meegenomen. Ook is de tekst over de werking van de app op punten verder aangescherpt om misvattingen die naar voren kwamen in het onderzoek te ontkrachten. In CoronaMelder is daarnaast een extra pagina toegevoegd met uitleg over de (technische) werking van de app, ondersteund met illustraties. De teksten zullen telkens als dat nodig blijkt ook worden aangepast. (Uit Kamerbrief 17 augustus)</p>	

Advies 9: Essentiële bepalingen wetsvoorstel	20-8-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Borg de doelbinding. 2. Borg de Vrijwilligheid. Introduceer een meldpunt voor onvertredingen. Geef aan hoe opsporing/handhaving georganiseerd gaat worden. 3. Verbod op function creep. 4. Tijdelijkheid; bepaal een einddatum waarop de grondslag voor gegevensverwerking vervalt, de CoronaMelder wordt uitgeschakeld en de wet ingetrokken. 5. Verwijdering van gegevens; zorg voor een harde bewaartermijn. 6. Verbied MIPS met als uitzondering de CoronaMelder. 	<p>Op donderdag 20 augustus heeft de Begeleidingscommissie haar negende advies uitgebracht (zie bijlage) die ingaat op de voorgenomen wetgeving. Zoals eerder aangegeven is de commissie van mening dat explicitering van de wettelijke grondslag noodzakelijk is. In dit advies belicht de commissie een aantal onderwerpen die zij essentieel acht op te nemen in de wet. Het gaat hier om de tijdelijkheid van CoronaMelder, het borgen van de doelbinding van gegevensverwerking, de bepaling van een harde bewaartermijn voor verwerkte gegevens, en het verbod op gebruik van de app en gegevens hierin voor een ander doel dan waarvoor deze bedoeld is, namelijk ondersteuning van bron- en contactopsporing. Naast dat gebruik van CoronaMelder vrijwillig moet zijn, adviseert de commissie hier ook een meldpunt voor te introduceren.</p> <p>5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e is 5.1.2e met specialisatie in IT-beveiliging en privacy. Vanaf eind negentiger jaren geeft hij 5.1.2e Verder wordt aangeraden een verbod op te nemen dat ingaat op Mobile Interpersonal Proximity Surveillance (MIPS). Deze en eerdere adviezen die betrekking hebben op onderwerpen die vallen binnen mijn bevoegdheid zijn verwerkt in het wetsvoorstel dat 21 augustus aangeboden is aan uw Kamer. Zoals hierboven beschreven, is het bedoelde meldpunt voor misbruik ingericht. (Uit Kamerbrief 28 augustus)</p>	<p>Per mail korte reactie 5.1.2e 5.1.2e :</p> <p>Dank voor dit advies. Omdat het vanochtend ook al in concept werd gedeeld zien wij kans het mee te nemen in de enkele uren die wij hebben voor aanpassing van het wetsvoorstel na ommekomst van het advies van de Raad van State van gisteravond.</p>
Advies 10: teststrategie en ambitieniveau	28-8-2020	<ul style="list-style-type: none"> • Zo snel mogelijk de testcapaciteit op orde te krijgen, zodat ook mensen zónder symptomen maar mét notificatie via de CoronaMelder getest kunnen worden, think outside-the-box. • Een hoger en gekwantificeerd ambitieniveau vast te stellen en ook voor onverwachte situaties. • Betrokken organisaties verhogen ambitieniveau substantieel. • Met inachtneming van privacy van gebruikers – wettelijke basis creëren voor vrijwillige, geanonimiseerde gegevensverwerking voor het meten van de effectiviteit van de CoronaMelder. 	<p>Op 28 augustus heeft de Begeleidingscommissie haar tiende advies uitgebracht (...). Zij is van mening dat de effectiviteit van de app in gevaar komt indien genotificeerden zich niet kunnen laten testen. Het advies is om spoedig de testcapaciteit uit te breiden, zodat ook mensen zonder symptomen die een notificatie van CoronaMelder hebben ontvangen, getest kunnen worden. Indien de LCI-richtlijnen in de toekomst zo worden aangepast dat dit wordt aanbevolen zal ook CoronaMelder dat handelingsadvies bevatten. Daarnaast wordt ook geadviseerd om een wettelijke basis te creëren voor vrijwillige, geanonimiseerde gegevensverwerking om de effectiviteit van de app te kunnen meten. In overleg met de commissie wordt nu beoordeeld of dit met behoud van de privacy van gebruikers mogelijk is. (Uit Kamerbrief 8 oktober)</p>	
Advies 11: CoronaMelder alleen invoeren bij handelingsperspectief testen zonder klachten	3-9-2020	<p>Het handelingsperspectief van de CoronaMelder, zijnde direct kunnen laten testen bij een app-waarschuwing ongeacht symptomen, is van cruciaal belang. Indien de testcapaciteit</p>	<p>Naar aanleiding van dit advies ben ik in gesprek gegaan met de commissie. De voorzitter heeft mij laten weten dat dit het ideale scenario is en wat de commissie betreft het meest effectief is. Maar meldde daarbij ook dat in de huidige situatie met beperkte testcapaciteit de landelijke introductie van CoronaMelder zonder testen zonder klachten al een bijdrage kan leveren aan het bestrijden van de epidemie. Gedurende</p>	

		<p>en –organisatie nog niet voldoende is om dit handelingsperspectief te garanderen, adviseert de begeleidingscommissie CoronaMelder nog niet in te voeren en te wachten met invoering totdat dit wel het geval is.</p>	<p>de praktijktest in de 5 GGD-regio's in Nederland konden gebruikers die een notificatie kregen zich wel als proef enige tijd zonder klachten laten testen.</p> <p>4 Tweede Kamer 2019-2020, Kamerstuk 25 295, nr. 537</p> <p>Door de toegenomen druk op de testcapaciteit is dit handelingsperspectief, zoals ook eerder in deze brief beschreven, gewijzigd en in lijn gebracht met de algemene LCI-richtlijn. Bij landelijke introductie zal het op dat moment geldende advies na notificatie worden gehanteerd. Het RIVM doet onderzoek naar de toegevoegde waarde van asymptomatisch en presymptomatisch testen. Als dit leidt tot nieuwe inzichten zal het OMT gevraagd worden te adviseren over andere afwegingen in het testbeleid. Zoals ook toegelicht in mijn brieven van 28 augustus² en 11 september⁵ werk ik op dit moment aan het verruimen van de testcapaciteit. Op de langere termijn wordt daarnaast gewerkt aan het op grotere schaal kunnen inzetten van innovatieve testmethoden. (Uit Kamerbrief 8 oktober)</p>	
<p>Advies 12: desinformatie en digitale ontwrichting ten aanzien van een Corona Vaccin</p>	11-10-'20	<ul style="list-style-type: none"> • Lering trekkend uit berichtgeving rond de lancering van de CoronaMelder app, pleit de begeleidingscommissie voor een vroegtijdige afstemming en lancering van communicatie rondom Covid-19 vaccin(s). De reden hiervoor is de toegenomen dreiging van desinformatie en digitale ontwrichting. En dus: • Start zo snel mogelijk de (online) dialoog over COVID-19 vaccinatie én de strijd tegen desinformatie • Debunk desinformatie • Stem campagne af met experts, beoogde uitvoerders én doelgroepen • Online dialoog op Instagram, YouTube, en andere sociale media • Spreek over voor- en nadelen van een Digitaal 'vaccinatiebewijs'? 	<p><i>Informeel reactie</i> ^{5.1.2a} ^{5.1.2e} <i> dd 17.11.2020: het programma RDO gaat niet over vaccinatie en heeft (evenals ik) geen relatie tot de passages over vaccinatie. Waar de commissie daarover advies geeft geleiden wij die door.</i></p> <p><i>Informeel reactie</i> ^{5.1.2a} ^{5.1.2e} <i> in vergadering 3.12.2020: Als voldoende reactie is dat het advies wordt opgepakt, kan Ron daar wel wat mee, en wordt openbaar maken ook makkelijker.</i></p> <p><i>Update dec 2020: Advies is zoals afgesproken op de website van de rijksoverheid toegevoegd.</i></p>	
<p>Advies 13: regie en registratie van testen & versnellen verwerken positieve testuitslagen</p>	27-10-20	<p>Dit advies richt zich op het belang van (1) het houden van regie op de testcapaciteit, (2) het versnellen van de verwerking van positieve testuitslagen en (3) het registreren van snel-en zelftest uitslagen en het volgen van de verspreiding van het virus. Bij alle drie de belangen kan de ICT een belangrijke rol spelen, zowel aan de voor-als aan de achterkant van het proces. Daartoe dient gewerkt te worden aan</p>	<p>De commissie geeft aan dat bij al deze aspecten ICT een belangrijke rol kan spelen. In het geval van CoronaMelder kan gebruikers van de app bijvoorbeeld de mogelijkheid worden gegeven om hun meldcode, welke zij gebruiken om in de app samen met de GGD anderen te waarschuwen, al door te geven bij het aanvragen van een test. Het waarschuwen van contacten via CoronaMelder na het ontvangen van een positieve testuitslag kan hierdoor direct en sneller plaatsvinden</p>	

		<p>beleidsplannen over en aanvullingen in de bestaande 'COVID-19 ICT-infrastructuur'. De overheid dient regie te houden op deze infrastructuur, alsmede de benodigde communicatie en begeleiding te bieden bij het test en vervolgproces voor burgers.</p>	<p>zonder tussenkomst van de GGD medewerker waardoor mogelijk onbewuste en ongewilde besmettingen kunnen worden voorkomen. De commissie adviseert daarnaast ook voor registratie van snel- en zelftesten gebruik te maken van digitale oplossingen om het verloop van de epidemie goed te kunnen volgen. Deze adviezen neem ik mee bij de doorontwikkeling van CoronaMelder. Momenteel wordt verkend om gebruikers van CoronaMelder deze mogelijkheid te geven. Dit moet technisch mogelijk worden gemaakt en daarna ook in de praktijk geïmplementeerd worden. Ik kom daar in een volgende brief op terug. (Uit Kamerbrief 17 november 2020)</p>	
<p>Advies 14: Arbeidsrechtelijke gevolgen CoronaMelder</p>	11-11-20	<p>Dit advies richt zich op de gevolgen voor arbeidsverhoudingen van de adviezen in de CM app.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geef goede voorlichting over de mogelijke arbeidsrechtelijke gevolgen van (het volgen van) de overheidsadviezen • Onderzoek of voor bijzondere situaties aanvullende wet- of regelgeving of beleid nodig is • Draag zorg voor een optimaal testmoment met een zo snel mogelijke uitslag zodat de quarantaineduur zo kort mogelijk is 	<p><i>Informele reactie</i> ^{5.1.2e} 5.1.2e dd 17.11.2020: <i>Als het gaat om werknemer-werkgever relaties [geleiden wij de adviezen door] naar andere departementen omdat daar niet de minister van VWS voor verantwoordelijk is.</i></p> <p><i>Informele reactie</i> ^{5.1.2e} 5.1.2e in vergadering 3.12.2020: <i>Als voldoende reactie is dat het advies wordt opgepakt, kan 5.1.2e jaar wel wat mee, en wordt openbaar maken ook makkelijker.</i></p> <p><i>Update dec 2020: Advies is zoals afgesproken op de website van de rijksoverheid toegevoegd.</i></p>	<p>Advies is doorgeleid naar desbetreffende departement.</p>
<p>Advies 15: Aanpassing parameterinstelling CoronaMelder</p>	19-1-21	<p>Met de intrede van de zogenoemde 'Britse' mutatie van het SARS-CoV-2 virus in Nederland, welke vooralsnog besmettelijker en sneller overdraagbaar wordt geacht, constateert de Begeleidingscommissie dat het mogelijk gerechtvaardigd is om de parameterinstellingen voor besmettingsrisico inschatting zoals op dit moment gebruikt in CoronaMelder, bij te stellen. Daarnaast moet worden overwogen om, mede vanwege het toetreden van SARS-CoV-2 mutaties met mogelijk andere besmettingsrisico's, na te gaan of en welk praktijkonderzoek nodig is om te kwantificeren of aangepaste appinstellingen inderdaad bijdragen aan een snellere opsporing van de circulerende SARS-CoV-2 virusvarianten.</p>	<p><i>Update 20.01.2021: Per brief korte reactie</i> ^{5.1.2e} 5.1.2e.</p> <p>Naar aanleiding van het 97^e OMT advies en de opkomst van meer besmettelijke varianten van het coronavirus werkt het RIVM aan een aanpassing in het BCO-protocol van de LCI-richtlijn covid-19. In lijn hiermee heeft ook de Begeleidingscommissie op 19 januari jl. een vijftiende advies uitgebracht (zie bijlage) welke aandacht vraagt voor het mogelijk aanscherpen van parameterinstellingen in CoronaMelder met het oog op het beter en sneller kunnen vinden van besmette personen nu nieuwe virusvarianten hun intrede doen. De instellingen van de app zijn gebaseerd op de LCI-richtlijn. Bij wijziging hiervan zullen ook de instellingen en handelingsperspectieven in de app worden aangepast. Dit met in achtname van de technische vereisten en haalbaarheid van de aanpassingen. Uiteraard zal ik</p>	<p>N.a.v. wijziging in LCI-richtlijn zijn ook wijzigingen gekomen in de CoronaMelder app.</p> <p>Betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Categorie 2a contacten – zogenaamde overige nauwe contacten – uit te breiden met personen die cumulatief binnen een periode van 24 uur meer dan 15 minuten binnen 1,5 meter in contact zijn geweest met een index (in diens besmettelijke periode).

			<p>eveneens Europese ontwikkelingen op dit vlak bij vergelijkbare corona-apps blijven volgen. (Uit Kamerbrief 2 februari 2021)</p>	<p>- Geïdentificeerde categorie 1 en 2 contacten zo snel mogelijk te testen, naast de test vanaf dag 5 in quarantaine. Hierop kan, indien de test positief uitvalt, de quarantaine eerder in isolatie worden overgezet, en is voor deze personen een dag 5 test natuurlijk niet meer van toepassing. Indien de test negatief uitvalt, is het geen aanleiding de quarantaine te onderbreken, en moet de controle op dag 5 nog wel plaatsvinden.</p>
<p>Advies 16: Veiligheid & privacy van Covid-19 test en- vaccinatie data</p>	8-2-21	<p>De commissie adviseert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een <i>sense of urgency</i> te creëren en een cultuuromslag te bewerkstelligen. • expliciet adviseert de commissie een veiligheid- en privacy-inventarisatie bij alle huidige en nieuwe SARS-CoV-2 en Covid-19 gerelateerde data-knooppunten/registratiesystemen, en een verhoging van het veiligheid & privacy bewustzijn zowel bij verantwoordelijke beheerders van deze data-knooppunten/registratiesystemen als bij degenen die toegang tot deze data hebben. • Daarnaast adviseert de commissie een publieke campagne op te starten die de huidige problemen en oplossingen beschrijft, en zodra deze datasystemen daadwerkelijk weer privacy-proof zijn dit kenbaar te maken opdat het vertrouwen van de Nederlandse burger kan worden (her)wonnen. 	<p>24.02.2021: <i>Per brief korte reactie Programma Realisatie Digitale Ondersteuning</i>. Advies is meegezonden met Kamerbrief van 23 februari 2021.</p> <p>De Regiegroep DOTT heeft het zestiende advies van de Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning Bestrijding Covid-19 ontvangen. Dit advies gaat in op de veiligheid van test- en vaccinatie data en zal worden meegenomen in de uitvoering van één van de verbeterplannen. Het advies is als bijlage bij deze brief opgenomen.</p>	<p>Meegenomen in de uitvoering van een van de verbeterplannen.</p>
<p>Advies 17: Toelatingskader voor apps met vaccinatie- en/of testbewijzen</p>	9-2-21	<p>De Commissie adviseert de minister</p> <ul style="list-style-type: none"> • (a) een toelatingskader in te richten voor het grootschalige gebruik van apps voor vaccinatie/testbewijs, en 	<p>24.02.2021: <i>Per brief korte reactie Programma Realisatie Digitale Ondersteuning</i>. Advies is meegezonden met Kamerbrief van 23 februari 2021.</p> <p>Testbewijzen: (zie voor verdere context de kamerbrief) [...] De Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning</p>	<p>In de wet is ook opgenomen dat een stelsel van private apps mogelijk is, maar vooralsnog geen aanleiding voor dit mogelijk te maken.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • (b) een tijdelijke wettelijke regeling in het leven te roepen die private en publieke partijen onder afgewogen omstandigheden toestaat om burgers te vragen om een vaccinatie- en/of testbewijs, enkel indien die bewijzen geleverd worden via een toegelaten app. <p>Dit advies betreft een toelatingskader met technische eisen, los van de ethisch/juridische afwegingen bij het gebruik van zulke bewijzen, en los van niet-digitale alternatieven.</p>	<p>Bestrijding COVID-19 adviseert in zijn 17^e advies van 9 februari dat, als ook private digitale toepassingen voor testbewijzen worden ingezet, eerst tot een toelatingskader moet worden gekomen voor dergelijke private apps. Gezien de uitvoeringslasten van een dergelijk kader, waaronder de toelating en toetsing van private testbewijzen en het toezicht en de handhaving hierop, richt ik op dit moment de aandacht op door de overheid gerealiseerde toepassingen voor zowel digitale als niet digitale testbewijzen. Mocht in de uitvoering worden gekozen voor inzet van ook private apps, dan zal ik dit advies zeker meenemen. [...]</p> <p><u>Vaccinatiebewijzen:</u> (zie voor verdere context de kamerbrief) [...] In de volgende voortgangsbrief zal ik verder ingaan op het advies van de Gezondheidsraad over ethische en juridische dilemma's. Ik zal hierbij ook advies nr. 17 van de Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning Bestrijding Covid-19 meenemen dat mede naar aanleiding van het advies van de Gezondheidsraad op 9 februari jl. is uitgebracht.</p>	
<p>Advies 18: Regie van CoronaMelder – juist nu!</p>	<p>19-3-21</p>	<p>De Begeleidingscommissie constateert dat er met de aanstaande overgang naar een "open samenleving" juist nu een betere regie moet komen op de potentiële rol die CoronaMelder kan hebben om verspreiding van het SARS-CoV-2 virus te verminderen. Het advies betreft de versterking van de potentiële bijdragende rol van CoronaMelder bij versoepeling van de maatregelen, vanuit het perspectief van ontwerp (bouwteam), communicatie en van het bron- en contactonderzoek (BCO). Het advies baseert zich mede op de resultaten van onderzoek naar het functioneren van CoronaMelder dat onderdeel is van de doorlopende evaluatie als ook de gesprekken die zijn gevoerd met verschillende betrokken partijen mede n.a.v. van deze resultaten (lees: GGD GHOR NL, bouwteam en communicatie VWS).</p> <p>De commissie adviseert: (1) Aansporing van de</p>	<p>Advies is meegezonden met Kamerbrief van 23 maart 2021.</p> <p>Op 19 maart jl. heeft de Begeleidingscommissie haar achttiende advies uitgebracht dat zich richt op het versterken van de rol van CoronaMelder om een effectieve overgang en voorbereiding op een "open samenleving" door versoepeling van maatregelen, mogelijk te maken (zie bijlage). De commissie adviseert vanuit een aantal perspectieven het volgende: het effectiever inrichten van het BCO-proces gericht op snellere en eerdere contactopsporing door digitalisering, de optimalisatie van o.a. de functionaliteiten in de app om de effectiviteit te optimaliseren, de communicatie rondom CoronaMelder uit te breiden en tenslotte aansturing op de coördinatie in informatievoorziening om toe te zien op daadwerkelijke toegankelijkheid voor iedereen. De commissie benadrukt met haar advies dat er ruimte is om het gebruik en daarmee de adoptie en de</p>	<p>Groot deel aanbevelingen was inmiddels in uitvoering en is meegenomen in uitwerking en aanscherping van communicatieaanpak.</p>

GGD is nodig voor effectievere inrichting van de BCO-werkprocessen, gericht op snellere en eerdere contactopsporing door digitalisering.

(2) Faciliteer het bouwteam juist nu bij het "opengaan van de samenleving" om het gebruik en dus de effectiviteit van CoronaMelder te optimaliseren.

(3) Geef in de fase 2 communicatie rondom CoronaMelder veel meer ruimte om te verversen en te verbeteren.

(4) Aansturing op coördinatie in informatievoorziening (Coronamelder.nl, coronatest.nl en rijksverheidsinformatie) is nodig voor een beter begrip van de werking van CoronaMelder, en zodoende toe te zien op de daadwerkelijke toegankelijkheid van informatievoorziening voor iedereen, inclusief laaggeletterden (B1 niveau) en mensen met beperkte digitale vaardigheden en ouderen.

adherentie van CoronaMelder verder te verhogen. Ook merkt de commissie op dat de introductie van de GGD Contact app en CoronaCheck apps invloed zou kunnen hebben op de adoptie van CoronaMelder. Ik zal hier in een volgende brief op terugkomen.

CoronaMelder wordt doorlopend geëvalueerd. Nieuwe inzichten komen hierdoor snel in beeld en dit leidt ertoe dat de app continue in ontwikkeling is. Het advies sluit aan op inzichten die o.a. door onderzoek al zijn verkregen met als resultaat dat een groot deel van de aanbevelingen inmiddels in uitvoering zijn. Hieronder licht ik er een aantal toe:

- Effectiever inrichten BCO werkproces: In mijn brief van 23 februari heb ik u geschreven dat door GGD GHOR NL de BCO-coördinatoren extra zijn geweest op CoronaMelder en hun rol bij het activeren van de waarschuwingmeldingen in de app. De werkinstructie en communicatie richting de BCO-medewerkers is hiertoe aangepast. Daarnaast volgt uit onderzoek uit de laatst verkregen onderzoeksresultaten dat er maatregelen zijn getroffen om het proces te verbeteren.³⁹ Volgens BCOmedewerkers is er nu o.a. een aanpassing gedaan in het computersysteem voor contacten die gaan over CoronaMelder. Uit de vorige vragenlijst bleek dat deze optie gemist werd door de medewerkers.
- Optimalisatie CoronaMelder: Zoals al eerder gedeeld⁴⁰, wordt momenteel onderzocht hoe CoronaMelder aan kan sluiten op de tweede versie van het framework van Apple en Google, waar de commissie aan refereert. Verder worden de eerste stappen gezet met de integratie van coronatest.nl en CoronaMelder waarmee burgers zelf hun GGD sleutel kunnen uploaden na een positieve test. Dit zal voor een versnelling zorgen in het verspreiden van risicoblootstellingen.
- Coördinatie informatievoorziening: Er worden continue acties ondernomen om de informatie rondom CoronaMelder voor een groot publiek toegankelijk en begrijpelijk te maken. Voor zowel

			<ul style="list-style-type: none"> de teksten op de websites als ook in de app geldt dat deze door gespecialiseerde tekstschrijvers op B1-niveau worden geschreven, ook als dit complexe onderwerpen betreft. Er is daarnaast veel aandacht besteed aan het toegankelijk maken van de belangrijkste informatie over CoronaMelder in de vorm van animaties die antwoord geven op vragen als: hoe werkt de app en hoe is mijn privacy gewaarborgd? Deze informatie wordt ook aangeboden op Steffie.nl, een website waar voor o.a. ouderen en laaggeletterden informatie op een makkelijke manier wordt uitgelegd. Verder kunnen mensen met vragen telefonisch en per email terecht bij de helpdesk, wordt in veel bibliotheken ondersteuning geboden en is ook de Digi-hulplijn voor ouderen en minder digitaal vaardigen bereikbaar. 	
<p>Advies 19: Europees vaccinatie- en testpaspoort</p>	<p>26-4-2021</p>	<p>De Begeleidingscommissie heeft in eerdere adviezen aanbevelingen geformuleerd voor vaccinatiebewijzen. De Europese Commissie heeft aangegeven op korte termijn een certificaat uit te reiken waarin de volgende gegevens zijn opgenomen: (1) vaccinatie en/of (2) recent Covid-19 testresultaat en/of (3) een status dat iemand van Covid-19 genezen is. Het doel is om de Digital Green Certificate in de zomer van 2021 te lanceren. De Begeleidingscommissie adviseert om met spoed afspraken te maken over data-minimalisatie, de beveiliging van internationale uitwisselingen, en hier ook standaarden voor digitale toegankelijkheid in mee te nemen. Daarnaast raadt zij de hiërarchie in het gebruik van bronnen voor een dergelijk bewijs – bij de huidige stand van kennis en wetenschap – af. Men zou zich in dit stadium moeten beperken tot alleen vaccinatie- en testbewijzen.</p> <p>De commissie vraagt daarbij aandacht voor de volgende punten:</p>	<p>Advies is meegezonden met Kamerbrief van 28 mei 2021.</p> <p>Advies 19: Op 26 april jl. heeft de Begeleidingscommissie DOBC haar negentiende advies uitgebracht welke zich richt op de Digital Green Pass (zie de bijlage). In dit advies adviseert de commissie om met spoed afspraken te maken over dataminimalisatie, de beveiliging van internationale uitwisselingen, en hier ook standaarden voor digitale toegankelijkheid in mee te nemen. Daarnaast raadt zij – bij de huidige stand van kennis en wetenschap – hiërarchie in het gebruik van bronnen voor een dergelijk bewijs af. Zij zijn van mening dat in dit stadium beperkt moet worden tot de inzet van alleen vaccinatie- en testbewijzen.</p> <p>Het kabinet heeft gekozen om het technisch mogelijk te maken om op drie manieren een certificaat te verkrijgen; via een negatieve test, een vaccinatiebewijs of een eerder positieve test na doorgemaakte infectie. Dit om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de plannen van de EU om deze drie bewijzen in te zetten als reisbewijs in het EU</p>	

- (1)** Nederlandse online dossiers op orde én continu geactualiseerd
- (2)** Toestemmingen
- (3)** Data-minimalisatie en beveiliging
- (4)** Gebruik een digitale handtekening die traceren onmogelijk maakt
- (5)** Beperking tot alleen vaccinatie- en testbewijzen als bron voor certificaat
- (6)** Toegankelijkheid

Digitaal COVID Certificaat (DCC). Dit zal gerealiseerd worden via de CoronaCheck app. Bij de ontwikkeling van deze app wordt al rekening gehouden met de invoering van het DCC. Alle drie de opties worden daarnaast beschikbaar als papieren toegangs- en testbewijs. Aan CoronaCheck stel ik diverse eisen, zo ook op het vlak van toegankelijkheid waarover de commissie in punt 6 adviseert. Bij de ontwikkeling van de app is veel aandacht geweest voor gebruiksvriendelijkheid en hebben ook gebruikerstesten plaatsgevonden met diverse doelgroepen zoals bijv. ouderen en mensen met een fysieke beperking om de app voor zoveel mogelijk mensen zo toegankelijk mogelijk te maken. De overige adviezen van de commissie neem ik hier uiteraard ook in mee.

Ten aanzien van de overige aspecten waarover de commissie heeft geadviseerd het volgende.

Test-, vaccinatie-, en herstelbewijzen (punten 1 en 2). Voor de laatste stand van zaken met betrekking tot test-, vaccinatie-, en herstelbewijzen verwijs ik u graag naar de desbetreffende paragraaf over coronabewijzen in deze brief.

Data-minimalisatie en beveiliging (punten 3 en 4). De regering is via het eHealth Network van de Europese Commissie actief betrokken bij het opstellen van de specificaties en het voorstel voor de verordening inzake het DCC. De inbreng van Nederland daarbij is specifiek gericht op het beschermen van de privacy van Nederlandse burgers waarbij gepleit wordt het bewijs zo min mogelijk persoonsgegevens te laten bevatten die nodig zijn voor het doel. Zoals eerder al is aangegeven zal het vaccinatiebewijs uit meerdere QR-codes bestaan. De QR-code ten behoeve van internationaal reizen zal, vanwege de eisen die de Europese verordening stelt, meer persoonsgegevens bevatten dan het bewijs voor nationaal gebruik. De verwerking van persoonsgegevens dient veilig en conform AVG te zijn. In het kader van de DCC wordt op Europees niveau voor elk type bewijs een minimale dataset vastgesteld voor de QR-code die gebruikt zal worden voor buitenlandse reizen. Wat betreft de Europese Gateway waar de Commissie aan refereert

			kan ik melden dat er absoluut geen sprake is van een database waar gegevens van individuele Nederlandse burgers in komen. Het betreft hierbij een gateway met als doel dat lidstaten elkaars digitale handtekeningen kunnen verifiëren en via deze weg ook inzage kunnen krijgen in de inreisregels die voor de verschillende landen zullen gaan gelden.	
Advies 20: Digitale integratie zelftesten	26-4-2021	Nu ook de eerste goedgekeurde zelftesten op de markt zijn en deze breder in de samenleving gebruikt worden, adviseert de Begeleidingscommissie een positieve zelftest aanleiding te laten zijn voor het melden van een infectie, bijvoorbeeld in CoronaMelder. Daarnaast moet de communicatie rondom zelftesten uitgebreid en aangescherpt worden.	<p>Advies is meegezonden met Kamerbrief van 28 mei 2021.</p> <p>Advies 20: Op 26 april jl. heeft de begeleidingscommissie ook haar twintigste advies uitgebracht. Dit advies betreft de digitale integratie van zelftesten in bijvoorbeeld de CoronaMelder app (zie de bijlage). Nu de eerste goedgekeurde zelftesten breder in de samenleving gebruikt worden adviseert de commissie om positieve zelftesten aanleiding te laten zijn voor het melden van een infectie, bijvoorbeeld in CoronaMelder of CoronaCheck. Dit in lijn met het 108ste OMT advies. Verder vinden zij dat de communicatie rondom zelftesten uitgebreid en aangescherpt moet worden.</p> <p>In mijn kamerbrief van 11 mei jl. heb ik geschreven over een uitvoeringstest die moet uitwijzen of het mogelijk is om een positieve zelftest online te registreren bij de GGD. Dit n.a.v. het 110e advies van het OMT over implementatie van zelftesten. In afwachting van deze lopende onderzoeken zal ik de mogelijkheden tot digitale integratie met bijvoorbeeld CoronaMelder, zoals de commissie adviseert, onderzoeken zodra dit opportuun is. Wat betreft de communicatie rondom de zelftesten wil ik u verwijzen naar de hiervoor genoemde stand van zaken kamerbrief waarin ik nader in ga op dit thema.</p>	Laatste stand van zaken gebruik van zelftesten nazoeken in kamerbrief.
Advies 21: Kosten-baten parameters gebruik	7-6-2021	De Begeleidingscommissie constateert dat het besluit om op enig moment te stoppen met het gebruik van CoronaMelder vraagt om het	<i>18.06.2021: Per brief korte reactie Programma Realisatie Digitale Ondersteuning.</i> Advies is meegezonden met Kamerbrief van 18 juni 2021 .	Op dit moment nog n.v.t. Dit advies zal ik in de komende periode worden meegenomen in de

fomuleren van een afwegingskader. De voor- en nadelen van het operationeel houden van de CoronaMelder dienen binnen dat kader duidelijk te worden geordend, en er dient rekening te worden gehouden met de complexe realiteit dat de parameters van dit afwegingskader over de tijd zullen variëren. Het besluit om te stoppen is en blijft echter een normatief besluit. Het is uiteindelijk aan de "politiek" om de verschillende parameters van een weging te voorzien. Bijvoorbeeld: hoe hoog mogen de (maatschappelijke) consequenties en kosten van CoronaMelder en extra testen zijn om één overlijden te voorkomen? Of welke mogelijke inbreuken op onze privacy wegen zwaarder dan het voorkomen van een IC-opname of het omlaag brengen van het reproductiegetal?

Op basis van het nader toegelichte afwegingskader adviseert de commissie de minister het volgende:

- (1) Gelet op de onzekerheid ten aanzien van het verloop van de pandemie en de bestrijding ervan, adviseert de commissie het gebruik van CoronaMelder in ieder geval voort te zetten tot het einde van de winterperiode 2021-2022, voorjaar 2022;
- (2) Het voortzetten van CoronaMelder is naar inzicht van de commissie alleen de moeite waard als de minister een gerichte adoptie- en adherentiestrategie ontwikkelt en ook aandacht besteedt aan diversiteit onder gebruikers, bijvoorbeeld door het duidelijker bundelen van of verwijzen naar de verschillende vigerende apps en een actieve communicatiecampagne die de adoptie van CoronaMelder vergroot naar minstens 30% van de Nederlandse bevolking;
- (3) Gebruik de komende maanden om de discussie te voeren over de normatieve afwegingen die in 2022 zouden moeten leiden

Advies 21

Op 7 juni jl. heeft de Begeleidingscommissie DOBC haar eenentwintigste advies uitgebracht welke zich richt op de kosten-baten parameters van het gebruik van CoronaMelder. De commissie heeft geconstateerd dat met het besluit om op enig moment te stoppen met het gebruik van CoronaMelder dit mogelijk vraagt om het formuleren van een afwegingskader. De voor- en nadelen van het operationeel houden van de CoronaMelder dienen binnen dit kader duidelijk te worden geordend, en er dient rekening te worden gehouden met de complexe realiteit dat de parameters van dit kader over de tijd zullen variëren. In het advies gaat de commissie dieper in op de proportionaliteitstoets, waarbij het doel en de effectiviteit van CoronaMelder op verschillende parameters afgezet wordt tegen bijvoorbeeld de materiële dan wel immateriële consequenties van het gebruik van CoronaMelder. Het betreft hierbij niet eenvoudig of direct te vergelijken parameters. De commissie beoogt met dit advies dit dilemma te verminderen door de verschillende parameters aan beide zijden expliciet te benoemen maar onthoudt zich van het toekennen van absolute gewichten of het geven van een vast omslagpunt.

Op basis van het beschreven kader welke u in de bijlage terug kunt vinden, adviseert de commissie het gebruik van CoronaMelder in ieder geval voort te zetten tot het einde van de winterperiode 2021-2022 en de komende maanden te gebruiken om de discussie te voeren over de normatieve afwegingen die zouden moeten leiden tot een besluit om verantwoord te stoppen dan wel door te gaan met de inzet van CoronaMelder.

Ik ben blij met de steun die de commissie uitspreekt voor het blijven inzetten van CoronaMelder. Met de commissie deel ik dat het besluit om te stoppen weloverwogen genomen moet worden en ik ben blij met de bijdrage van de commissie. In mijn vorige stand van zaken Kamerbrief44 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de resultaten en conclusies uit de onderzoeken die het evaluatieteam van CoronaMelder heeft uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat de app de gestelde doelstellingen grotendeels behaalt en geen negatieve of onbedoelde

overwegingen en ter ondersteuning van de verlenging van de Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19.

		<p>(3) tot een besluit om verantwoord te stoppen dan wel door te gaan met de inzet van CoronaMelder;</p> <p>(4) Initieer overleg binnen de EU om met Google en Apple afspraken te maken over het op termijn verwijderen van de GAEN functionaliteit uit de besturingssystemen Android en iOS voor mobiele telefoons. Deze verwijdering moet gebeuren op het moment dat de EU landen besluiten GAEN apps (zoals CoronaMelder in Nederland) niet meer nodig te hebben om COVID-19 te bestrijden.</p>	<p>effecten heeft. Ik heb met u gedeeld dat mijn inzet daarom is om voorlopig door te gaan met het gebruik van CoronaMelder en de vervaldatum van de Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19 met drie maanden te verlengen tot 10 oktober, zoals de commissie in dit advies ook onderschrijft. Over drie maanden wordt bezien of opnieuw verlenging noodzakelijk is. Dit advies zal ik in de komende periode meenemen in de overwegingen.</p>	
<p>Flitsadvies 22: CoronaCheck</p>	<p>9-6-2021</p>	<p>De commissie heeft geconstateerd dat CoronaCheck, na een periode van beperkte toepassing binnen Fieldlab-experimenten en pilots, vanaf afgelopen 5 juni landelijk voor iedereen te gebruiken is als testbewijs en in de Apple en Google stores staat. Zij signaleert een aantal aandachtspunten en zorgen. Het gaat hierbij om het volgende:</p> <p>(1) Veiligheid (2) Juridische basis bevragen bronbestanden vaccinatiegegevens (3) Communicatie (4) Toegankelijkheid en inclusiviteit</p>	<p><i>18.06.2021: Per brief korte reactie Programma Realisatie Digitale Ondersteuning. Advies is meegezonden met Kamerbrief van 18 juni 2021.</i></p> <p><i>Advies 22</i> Op 9 juni jl. heb ik het tweeëntwintigste advies van de commissie ontvangen waarin zij een aantal aandachtspunten signaleren voor de CoronaCheck app. Deze wordt sinds 5 juni voor binnenlands gebruik ingezet om met een testbewijs toegang te krijgen tot bepaalde activiteiten en voorzieningen in Nederland. De commissie adviseert op een viertal punten; namelijk (1) de (informatie)veiligheid van de app als ook de aansluiting op en de verbinding naar de gebruikte bronsystemen, (2) de juridische basis voor het bevragen van bronbestanden ten behoeve van vaccinatiegegevens, (3) de communicatie rondom de inzet van deze app, en (4) de toegankelijkheid en inclusiviteit hiervan. Op dit moment wordt de CoronaCheck app inderdaad binnenlands ingezet en zal daartoe stapsgewijs worden uitgebreid met allereerst vaccinatiebewijzen en daarna herstelbewijzen. Vanaf 1 juli zal de app vervolgens gereed zijn voor gebruik ten behoeve van reizen met het DCC. Ik werk er momenteel aan dit mogelijk te maken. De adviezen en aandachtspunten die de commissie mij meegeeft neem ik ter harte en zal ik waar mogelijk en relevant uiteraard meenemen binnen dit traject. Wat betreft de juridische</p>	

			<p>basis is met de Tijdelijke wet coronatoegangsbewijzen in de Wet publieke gezondheid een wettelijke grondslag gecreëerd voor het door toedieners van het vaccin verstrekken van gegevens ten behoeve van coronatoegangsbewijzen. Indien ook de Eerste Kamer instemt met dit wetsvoorstel, kan deze in de week van 21 juni in werking treden, zoals ook eerder in deze brief benoemd. De Europese verordening biedt eenzelfde grondslag voor het verstrekken van deze gegevens voor een DCC. Bij ministeriele regelingen zijn deze gegevensverwerkingen nader uitgewerkt. Door deze wettelijke grondslagen is het vragen van toestemming voor het ophalen van vaccinatiegegevens voor het genereren van een bewijs daarom niet nodig. Ten aanzien van de informatieveiligheid geldt dat alle aangesloten zorgaanbieders aan strikte eisen moeten voldoen die ook na aansluiting worden gemonitord.</p>	
Advies 23: (Informatie)veiligheid en gebruik CoronaCheck	26-7-2021	<p>In zeer korte tijd zijn gedurende deze pandemie op verschillende manieren veel data van burgers verzameld in het kader van de bestrijding van de pandemie. In navolging op eerder gegeven formele (o.a. adviezen 19 en 22) en informele adviezen, en naar aanleiding van het recente datalek bij een commerciële testaanbieder adviseert de commissie wederom een aantal essentiële aandachtspunten ter bevordering van de (informatie)veiligheid van de CoronaCheck app en de verbindingen die deze maakt met achterliggende databases, o.a. van commerciële testaanbieders.</p> <p>(1) Meer regie op toezicht commerciële testaanbieders (2) Gebruik van CoronaCheck (3) Inladen van papieren QR-code in CoronaCheck</p>	<p><i>Nadere toelichting op aspecten uit advies 23 zijn via secretaris als agendastuk voorafgaand aan vergadering van 19-8-2021 gedeeld met de commissie.</i></p> <p>Advies is meegezonden met Kamerbrief van 13 augustus 2021.</p> <p><u>Adviezen 23, 24 en 25 Begeleidingscommissie DOBC</u></p> <p>Op 26 juli jl. heb ik van de Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning in de Bestrijding van COVID-19 (DOBC) haar 23^e en 24^e advies ontvangen. Op 9 augustus jl. volgde het 25^e advies. In de adviezen stelt de commissie dat zij hechten aan de veiligheid van CoronaCheck. Zij geven mee dat niet alleen vooraf, maar ook na de aansluiting verbindingen met grote regelmaat moeten worden gecontroleerd en in het geval van commerciële testaanbieders moet worden gecheckt of partijen nog steeds voldoen aan de gestelde eisen. Verder vraagt de commissie aandacht voor de mogelijke impact van het gebruik van CoronaCheck en de gebruikerservaring hiervan. Verder roept de commissie op om in navolging van het verder opengaan van de samenleving CoronaMelder nog zichtbaarder en breder onder de aandacht te brengen. De commissie adviseert daarnaast om het testen en vaccineren, als ook het gebruik van digitale middelen in deze gehele keten, voor iedereen zo toegankelijk en</p>	<p>Gebruikerservaring: Er zou worden verkend hoe de vindbaarheid van de informatie in de CoronaCheck app verbeterd kan worden. (zie ook advies 25)</p>
Advies 24: Communicatie, toegankelijkheid en inclusiviteit	26-7-2021	<p>Onderstaande betreft een advies over de communicatie van de CoronaMelder app als ook de toegankelijkheid en inclusiviteit van de gehele test-vaccineerketen. Over deze punten adviseert de commissie de volgende twee punten:</p> <p>(1) Maak CoronaMelder veel zichtbaarder en</p>	<p>opengaan van de samenleving CoronaMelder nog zichtbaarder en breder onder de aandacht te brengen. De commissie adviseert daarnaast om het testen en vaccineren, als ook het gebruik van digitale middelen in deze gehele keten, voor iedereen zo toegankelijk en</p>	<p>Communicatie: Er zal in September een nieuwe CoronaMelder campagne komen. Communicatie VWS is op donderdag 2 september aangeschoven bij</p>

		<p>(1) breng deze onder de aandacht, niet alleen bij jongeren maar bij iedereen. Neem hierbij een voorbeeld aan het Verenigd Koninkrijk.</p> <p>(2) De commissie adviseert om het testen en vaccineren als ook het gebruik van digitale middelen in deze gehele keten, zo toegankelijk en inclusief mogelijk te maken voor Nederlandse burgers.</p>	<p>inclusief mogelijk te maken. Tot slot doet de commissieadviezen inzake het op tijd vernietigen van testuitslagen door testaanbieders en het niet opslaan van lichaamsmateriaal bij testen. Hieronder reageer ik op de drie adviezen.</p> <p><i>Monitoring aansluiting commerciële testaanbieders</i> Ik stel strenge aansluitvoorwaarden aan testaanbieders die aangesloten willen worden op CoronaCheck. Deze voorwaarden zijn ook openbaar en in te zien via Rijksoverheid.nl. Mede naar aanleiding van het incident met Testcoronanu BV waarover ik uw Kamer op 18 juli jl. heb geïnformeerd, vinden in de aansluitprocedure nu ook extra eigen controles plaats ter verificatie van de door de testaanbieder aangeleverde bewijsstukken. Deze extra controles worden uitgevoerd door een team experts bij het ministerie van VWS. Ik vind het belangrijk deze kennis zelf in huis te hebben en heb dus niet gekozen voor het inschakelen van een externe partij. Na aansluiting is een testaanbieder allereerst zelf verantwoordelijk voor het loggen en monitoren van de eigen systemen. Mijn ministerie monitort in het kader van stelselcontrole zelf ook of aangesloten partijen de voorwaarden naleven en met pentesten wordt onderzocht of er kwetsbaarheden zijn die moeten worden opgelost. Bevindingen uit deze monitoring worden met de testaanbieders gedeeld zodat deze opgelost kunnen worden.</p> <p><i>Gebruik en ervaringen met CoronaCheck.</i> In de passage 'dataregistratie en techniek' in deze brief staat beschreven welke problemen gebruikers (hebben) ervaren. Over problemen die zich voor kunnen doen en eventuele storingen wordt actief gecommuniceerd, onder meer op www.coronacheck.nl en Rijksoverheid.nl. Deze informatie wordt constant aangepast en aangescherpt. In de app en op de website van CoronaCheck zijn daarnaast de veelgestelde vragen te raadplegen en er is een samenhangend stelsel van meerdere helpdesks en websites gecreëerd om, ook bij specifieke vragen van burgers hen zo snel en adequaat mogelijk van de juiste informatie te kunnen voorzien. Ik zal daarnaast extra aandacht geven aan de vindbaarheid van deze informatie</p>	<p>de vergadering om hier meer over te vertellen.</p>
<p>Advies 25: verscherpt toezicht op testaanbieders en verbetering CoronaCheck app</p>	<p>6-8-2021</p>	<p>Dit advies richt zich op de noodzaak van proactieve controle op commerciële testaanbieders met betrekking tot data-integriteit, data-reductie en het verbod op het verzamelen van DNA en andere 'test-bijvangst'.</p> <p>Tevens benadrukt de commissie dat de digitale verbindingen van en naar commerciële testcentra (Systems of Systems) alsook de testcentra zélf beduidend vaker dienen te worden onderworpen aan veiligheidstesten.</p> <p>Voorts adviseert de commissie een vergaande verbetering van de CoronaCheck app aangezien deze te fraudegevoelig is gebleken.</p> <p>In het advies gaat de commissie in op de volgende punten:</p> <p>(1) De commissie adviseert daadkrachtige regie en toezicht op het data-beleid van commerciële testaanbieders en adviseert proactieve controle op data-vernietiging.</p> <p>(2) De commissie adviseert continue en herhaaldelijke controle op de digitale beveiliging van commerciële testaanbieders alsook de verbindingen tussen testpartijen en bijv. het RIVM en de GGD.</p> <p>(3) De commissie adviseert een verbod op opslag van DNA, weefsel, stoffen of andersoortige 'bijvangst' bij het testen.</p> <p>(4) De commissie constateert een noodzaak voor daadkrachtige verbetering van CoronaCheck.</p>	<p>Monitoring aansluiting commerciële testaanbieders Ik stel strenge aansluitvoorwaarden aan testaanbieders die aangesloten willen worden op CoronaCheck. Deze voorwaarden zijn ook openbaar en in te zien via Rijksoverheid.nl. Mede naar aanleiding van het incident met Testcoronanu BV waarover ik uw Kamer op 18 juli jl. heb geïnformeerd, vinden in de aansluitprocedure nu ook extra eigen controles plaats ter verificatie van de door de testaanbieder aangeleverde bewijsstukken. Deze extra controles worden uitgevoerd door een team experts bij het ministerie van VWS. Ik vind het belangrijk deze kennis zelf in huis te hebben en heb dus niet gekozen voor het inschakelen van een externe partij. Na aansluiting is een testaanbieder allereerst zelf verantwoordelijk voor het loggen en monitoren van de eigen systemen. Mijn ministerie monitort in het kader van stelselcontrole zelf ook of aangesloten partijen de voorwaarden naleven en met pentesten wordt onderzocht of er kwetsbaarheden zijn die moeten worden opgelost. Bevindingen uit deze monitoring worden met de testaanbieders gedeeld zodat deze opgelost kunnen worden.</p> <p><i>Gebruik en ervaringen met CoronaCheck.</i> In de passage 'dataregistratie en techniek' in deze brief staat beschreven welke problemen gebruikers (hebben) ervaren. Over problemen die zich voor kunnen doen en eventuele storingen wordt actief gecommuniceerd, onder meer op www.coronacheck.nl en Rijksoverheid.nl. Deze informatie wordt constant aangepast en aangescherpt. In de app en op de website van CoronaCheck zijn daarnaast de veelgestelde vragen te raadplegen en er is een samenhangend stelsel van meerdere helpdesks en websites gecreëerd om, ook bij specifieke vragen van burgers hen zo snel en adequaat mogelijk van de juiste informatie te kunnen voorzien. Ik zal daarnaast extra aandacht geven aan de vindbaarheid van deze informatie</p>	<p><u>Gebruikerservaring:</u> Er zou worden verkend hoe de vindbaarheid van de informatie in de CoronaCheck app verbeterd kan worden. (zie ook advies 23)</p>

in de CoronaCheck-app, zoals de commissie adviseert.

Communicatie

Op basis van eerdere adviezen die ik van zowel de begeleidingscommissie als ook van de onderzoekers die CoronaMelder doorlopend hebben geëvalueerd heb gekregen, is de communicatie rondom de app in deze volgende fase vooral gefocust op specifieke doelgroepen. Dit om zoveel mogelijk mensen te bereiken die de app nog relatief weinig gebruiken, zoals jongeren. Van 26 juni tot 31 juli jl. heeft een campagne gelopen. In de eerste drie weken van de campagne waren, specifiek voor jongeren, uitingen van CoronaMelder zichtbaar bij uitgaansgelegenheden. Daarmee werden jongeren gestimuleerd om naast de CoronaCheck-app ook CoronaMelder te gebruiken. Dit geldt ook voor de samenwerking met de CLOSE-app waarbij CoronaMelder onder de aandacht van festivalgangers werd gebracht. Gedurende de hele campagne waren verdere

uitingen van CoronaMelder zichtbaar gericht op een breed publiek, bijvoorbeeld via sociale media en in het OV. Hiervoor hebben we met de NS samengewerkt. De evaluatie van deze campagne ontvang ik in september.

Toegankelijkheid, begrijpelijkheid en inclusiviteit

Toegankelijkheid en inclusiviteit zijn voor mij belangrijke aspecten. Ik neem de adviezen van de commissie hierover daarom ook ter harte. Voor de CoronaMelder en CoronaCheck apps is bij het ontwerp en in de (door)ontwikkeling veel aandacht geweest voor toegankelijkheid. Hiertoe worden onder andere gebruikerstesten uitgevoerd met diverse doelgroepen en wordt in de apps gebruik gemaakt van B1-taalniveau. Voor CoronaMelder zijn daarnaast speciale animaties gemaakt voor Steffie.nl, een website voor mensen met een verstandelijke beperking, ouderen en laaggeletterden en werkt de CoronaMelder helpdesk ook samen met de DigiHulplijn om extra aandacht te kunnen geven aan mensen die minder digitaal vaardig zijn. Voor CoronaCheck is een animatie voor Steffie.nl in ontwikkeling. Gebruikers die hulp nodig hebben kunnen daarnaast voor ondersteuning bij het gebruik van deze

apps, als ook DigiD, terecht in veel bibliotheken. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van acties die continu worden genomen om de digitale keten voor een groot publiek begrijpelijk te maken.

Voor mensen die minder digitaal vaardig zijn of die niet beschikken over de benodigde middelen is het mogelijk om telefonisch een coronabewijs aan te vragen (helpdesk 024-7247247). Deze wordt dan per post naar het huisadres opgestuurd. Ook kan het coronabewijs zelf uitgeprint worden via www.coronacheck.nl/print.

Verder zijn, zoals eerder in mijn brief van 23 maart jl. met uw Kamer gedeeld, stappen gezet om de website coronatest.nl en CoronaMelder te integreren, zoals de commissie adviseert. Hiermee kunnen burgers hun GGD sleutel na een positieve test zelf invoeren op de website en hiermee autorisatie verlenen voor het versturen van waarschuwingen in de app. Hierdoor kunnen mensen die in contact zijn geweest met een besmet persoon sneller worden gewaarschuwd. **CoronaMelder is momenteel technisch gereed om deze functionaliteit te introduceren.** De overige voorbereidingen aan de website www.coronatest.nl die nodig zijn om dit mogelijk te maken wordt door GGD-GHOR Nederland op korte termijn getroffen.

Bewaartermijnen en opslag van lichaamsmateriaal
Stichting Open Nederland heeft laten weten dat alle testaanbieders die bij hen zijn gecontracteerd conform de wettelijke bewaartermijnen handelen. In de applicaties die de testaanbieders gebruiken is voorzien dat persoonsgegevens automatisch worden verwijderd na vier weken, in het geval van een negatieve test, of na één jaar in het geval van een positieve test. De Autoriteit Persoonsgegevens is toezichthouder op dit gebied. De commissie adviseert verder om tot een verbod te komen op opslag van DNA, weefsel, stoffen of andersoortige 'bijvangst' bij het testen. In mei is aan uw Kamer het voorstel voor de Wet zeggenschap lichaamsmateriaal (WzI) ingediend. Dit voorstel regelt algemene vereisten waaronder handelingen met lichaamsmateriaal mogen

			worden verricht. Met de WzI wordt de zorgvuldige omgang met lichaamsmateriaal geborgd en de zeggenschap van burgers verstevigd en in balans gebracht met andere doelen van grote maatschappelijke waarde, zoals medisch-wetenschappelijk onderzoek. Deze wet zal dus ook van toepassing zijn op lichaamsmateriaal dat afgenomen is bij testen. Op dit moment gelden echter ook al regels op grond waarvan het niet is toegestaan zonder medeweten van de persoon die het betreft lichaamsmateriaal te verzamelen. Voor het verzamelen van anoniem materiaal moet bezwaar kunnen worden gemaakt (art. 7:467 BW (Wgbo) en het gebruiken van (indirect) tot de persoon herleidbaar lichaamsmateriaal is op grond van art. 9 van de AVG verboden tenzij de betrokkene uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven.	
Advies 26: gebruik CoronaCheck app <i>niet</i> als middel voor vaccinatierang	30-9-2021	De Begeleidingscommissie constateert dat het Coronatoegangsbewijs of Coronapas nu te sterk gekoppeld is aan het installeren van een app en adviseert om de papieren versie veel toegankelijker te maken. Daarnaast adviseert de commissie om in de communicatie over de CoronaCheck maatregel duidelijk te vermelden dat het middel wordt ingezet om transmissie in openbare ruimtes te voorkomen en <i>niet</i> om de vaccinatiegraad te verhogen. Onderstaand treft u de onderbouwing en overwegingen aan. (1) Aantasting vertrouwen in huidige maar ook <i>toekomstige</i> digitale ondersteuningsmiddelen (2) De Coronapas is te sterk verbonden met de installatie van een app.		
Advies 27: Handelingsperspectief nauwe contacten (in CoronaMelder)		De Begeleidingscommissie constateert dat volgens de huidige LCI richtlijn een deel van de CoronaMelder gebruikers zich na een notificatie in de app niet hoeven te laten testen of thuis hoeven te blijven. Het betreft hier gebruikers die		

14 dagen of langer geleden helemaal gevaccineerd zijn, een SARS-Cov-2 infectie hebben doorgemaakt en daarna één keer zijn gevaccineerd (meer dan 14 dagen geleden), of minder dan 6 maanden geleden hersteld zijn van een SARS-CoV-2 infectie. Deze groepen mensen worden blijkbaar als volledig immuun beschouwd en hoeven alleen nog te testen wanneer zij symptomen hebben. De commissie is echter van mening dat iedereen die een melding van nauw contact in de CoronaMelder krijgt, geadviseerd moet worden om zich (gratis) te laten testen bij de GGD, onafhankelijk van vaccinatiestatus of eerder doorgemaakte infectie. Dit ook in afwezigheid van symptomen. Genotificeerde nauwe contacten moeten daarbij op zijn minst het advies krijgen een zelftest te doen, en in geval van een positieve uitslag hiervan zich ook bij de GGD te laten testen.

Tevens beveelt de commissie aan om een energieke en gerichte publiciteitscampagne te lanceren voor het gebruik van CoronaMelder, juist nu mensen in gesloten ruimtes vaker en dichter bij elkaar komen waardoor de kans op verspreiding van het virus toeneemt. Een dergelijke publiciteitscampagne is alleen geloofwaardig als een CoronaMelder notificatie gepaard gaat met een duidelijk handelingsperspectief. Zo kan CoronaMelder in deze nieuwe fase van oplopende besmettingen beter bijdragen aan de bestrijding van de pandemie.

Voor dit advies heeft de commissie de volgende onderbouwing:

- Inmiddels is bekend dat ondanks dat iemand gevaccineerd is of een eerdere infectie heeft doorgemaakt, er in het geval van een nauw contact nog steeds een verhoogde kans aanwezig is om alsnog respectievelijk opnieuw besmet te raken, en vervolgens ook anderen te

		• besmetten.• Het is daarnaast vanuit public health perspectief zeer belangrijk om zicht te blijven houden op de verspreiding van het virus en varianten daarvan.• Ook het draagvlak voor CoronaMelder zal waarschijnlijk eroderen als er geen handelingsperspectief wordt aangeboden.		

Nr.	Wanneer	Korte omschrijving van informeel aangekaart issue, dat niet (later) in formeel advies is meegegeven.	Manier van aankaarten Door voorzitter in gremia, en specifiek ook door:
2020			
1	Begin juli en medio augustus	Aanleiding was een artikel in het AD waarin de minister aangaf mogelijk gebruik te willen maken van gegevens van restauranthouders bij het BCO. De commissie wil de minister adviseren om voorzichtiger te zijn met zijn uitingen in de media, die raken aan digitale ondersteuning tijdens de COVID-19 pandemie. De minder ingewijde burger koppelt wellicht dergelijke berichten aan de introductie van de Corona-tracer en thuisrapportage apps waardoor het draagvlak daarvoor ook mede geschaad kan worden.	In generieke zin aan VWS meegegeven door (vice) voorzitter.
2	Begin juli	Zorgen over voldoende testen en monitoren van werking van de app.	Mail naar het programmabureau, met input van 5.1.2e
3	Medio juli	Aandachtspunten op gebied van privacy.	Ter vergadering meegegeven aan 5.1.2e 5.1.2e (ter gast).
4	Medio juli	<ul style="list-style-type: none"> • het loont om een systeemaanpassing te doen, Covid-19 is niet over een paar maanden overgewaaid. Dit moet op Europees niveau aangekaart worden. Verzoek om een routeplanner voor tijd die voor ons ligt. Uitleg vragen over wat API kan doen/leveren samen met Vught en evt. buitenlandse data; • belang van helder communicatieplan meegeven; • belang benadrukken van een duidelijke teststrategie en slim testen: GGDs en hulplijnen moeten volledige ingericht zijn voor 1 september. • niet wachten tot er Kamerbrieven zijn om adviezen door te sturen, adviezen zelf meteen naar de Kamer doorsturen. • snelheid gaat minister niet helpen, als er nog zorgen bij ons en testers dan beter later lanceren. 	Mondeling adviesgesprek met de minister op 14 juli 2020.
5	Eind juli	Zorgen over bewustzijn dat laatste aanpassingen aan een app twee weken voor lancering gedaan moeten worden; zoiets moet door processen (ga uit van 2 weken) van Apple en Google.	Meegegeven door voorzitter.
6	Augustus	Waarom richt beleid en RIVM zich niet meer op presymptomatisch testen en de eventuele voordelen hiervan?	Vraag bij projectleider van het RIVM.
7	Augustus en oktober	Organiseren van inzet van de krijgsmacht bij ondersteuning BCO en teststraten.	Via commissieleden 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e.
8	Begin augustus	Wat gebeurt er met de app als de aerosolen-theorie wetenschappelijk omarmd wordt? Kun je niet een baken neerzetten bij sommige locaties (met verhoogd verspreidingsrisico door slechte ventilatie bijv.) als extra risicosignaal in de app, of dat de crowd dat zelf kan doen.	Bij bouwteam neergelegd door ?
9	Medio augustus	Zorgen over communicatie over de CoronaMelder.	Mail naar 5.1.2e 5.1.2e communicatie, door 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
10	Medio augustus t/m medio oktober	Zorgen over teksten in CoronaMelder.	Commissiebreed en specifiek door commissieleden 5.1.2e 5.1.2e er 5.1.2e 5.1.2e esproken met VWS.
11	Medio augustus	Meedenken over parameters van de CoronaMelder; belangrijk om met iets te beginnen en in realtime te evalueren en bij te sturen.	Ter vergadering
12	Medio augustus tot en met heden	Evaluatie en monitoring verder brengen. Kwalitatieve en kwantitatieve analyse.	Diverse malen aankaarten bij VWS en RIVM, et input van diverse commissieleden (o.a. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) uiteindelijk geleid tot een wekelijks evaluatieoverleg olv

			5.1.2e 5.1.2e	naam van commissielid aan een werkgroep.
13	Eind aug t/m september	Inhoudelijk en communicatief betrekken van huisartsen bij implementatie CoronaMelder.		Mediation tussen VWS en huisartsen, door commissielid 5.1.2e
14	Eind augustus	Zorgen over of cloud van coronatest.nl onder Amerikaanse jurisdictie valt (check formulering)	5.1.2e	zoeken dit uit
15	September t/m heden	Bespreken zorgen over arbeidsrechtelijke gevolgen van quarantaine met VWS en SZ.	Commissieleden 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e, 5.1.2e	
16	Begin september	De API van Apple, die een verwarrende melding maakt over aantallen contacten, anders dan de app. Via 5.1.2e zal worden nagevraagd of naar Apple toe een terugkoppeling mogelijk is, dat de tekst onnauwkeurig en verwarrend is.	Commissielid 5.1.2e	denkt na over een andere formulering.
17	Begin september	28 augustus is er overleg geweest tussen 5.1.2e en 5.1.2e en met Portugal, Ierland en Zwitserland. Commissie wil graag weten wat de uitkomst is geweest van dit gesprek, met name om te weten wat er op gebied van back end is gebeurd en wat we extra moeten en kunnen doen om na formele lancering de effectiviteit van de app te meten.	Voorzitter 5.1.2e	5.1.2e brengt dit in op voorzittersoverleg.
18	Begin september	Huisartsen hebben nog vraagtekens bij de berichtgeving in de app en de communicatie erover naar de eerste lijn. Verschillende Punten zijn een maand geleden al genoemd, maar deze zijn nog steeds niet verwerkt.	Commissieleden 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e	5.1.2e zetten dit op papier en mailen dit naar 5.1.2e, 5.1.2e.
19	Begin september	Een nieuwe tekst voor de Apple Corona API melding is per mail rondgestuurd. De commissie vindt de tekst nog te ingewikkeld en dit kan mogelijk een goed gebruik van de app frustreren. Goed zou zijn als over de tekst direct contact kan zijn met Pharos. Dit kan het beste met 5.1.2e en 5.1.2e worden overlegd.	Commissieleden 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e verzoeken VWS contact op te nemen met Pharos.
20	Medio september t/m heden.	Om effectiviteit van CoronaMelder (en daarmee proportionaliteit) te kunnen vaststellen moet er meer zicht komen op wie daadwerkelijk een notificatie heeft gehad en wie dit slechts meldt om een test te kunnen krijgen. Het zou helpen als de CoronaMelder een meldcode geeft waarvan vastgesteld kan worden of de aanvraag van een test legitiem voortkwam uit een notificatie (zonder hier per se het verkrijgen van een test aan te koppelen).	Commissielid 5.1.2e	5.1.2e brainstormt met het bouwteam en houdt vinger aan de pols. Voorts worden via 5.1.2e, 5.1.2e ter vergadering van 1 oktober en 5 november ideeën meegegeven.
21	Eind sept	Zorgen dat OMT belang van presymptomatisch testen niet voldoende op haar netvlies heeft.		Brief van begeleidingscommissie aan OMT.
21	Eind september	Zorgen over voldoende ondersteuning bij gebruik van CoronaMelder.		Delen van ervaringen bij het snel en vakkundig opzetten van een (medisch) call center, door 5.1.2e, 5.1.2e.
23	Oktober t/m heden	Meedenken ontwikkelen Oplossing 2		Tweewekelijks schuift 5.1.2e aan bij de vergadering van de begeleidingscommissie en wordt actief meegedacht bij de ontwikkeling van Oplossing 2.
24	Begin oktober	Aanpassing van een aantal verwarrende teksten in de CoronaMelder.	Commissie onder aanvoering van commissielid 5.1.2e	5.1.2e en 5.1.2e
25	Begin oktober	Meedenken over veiligheid van de CoronaMelder en van Oplossing 2.		Ter vergadering van 1 oktober zijn aandachtspunten meegegeven aan 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e.
26	Begin oktober	Commissie signaleert dat data van het Corona Dashboard die het RIVM publiceert niet kloppen.	Voorzitter	geeft signaal door aan dhr. 5.1.2e van VWS.
27	Begin oktober	Aandacht voor de ontwikkeling van stop parameters en het meten van effectiviteit van de CoronaMelder.	Voorzitter	brengt, met behulp van info verzameld door secretarissen, onder de aandacht van 5.1.2e

28	Medio oktober	Vragen meegegeven aan het bouwteam 5.1.2e ten aanzien van updates en na lancering CoronaMelder.	Mail met verzamelde punten via secretarissen.
29	Oktober t/m heden	Hulp bij ontwikkeling teststrategie.	Commissieleden 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e
30	Begin november	Zorgen over afraden van gebruik CoronaMelder in specifieke sectoren	Mail aan VWS specialist op onderwerp.
31	Medio november	Opmerking over vindbaarheid van het Meldpunt Misbruik CM	5.1.2e heeft het doorgezet: Verwijzing naar Meldpunt Misbruik komt prominenter op de website en wordt opgenomen in de CM app.
32	Eind november	Teksten in CM verduidelijken i.r.t. aanpassing van testbeleid	Doorgezet naar bouwteam: teksten zijn aangepast
33	Begin december	Zorgen over beveiliging gegevens bij GGD in HPZone en CoronIT; toegang tot gegevens door medewerkers in teststraten en callcenters zou beter afgeschermd moeten worden om misbruik of oneigenlijke inzage te voorkomen	N.a.v. gesprek in CIE vergadering van 3-12 heeft 5.1.2e een aantal TechTegenCorona leden ingeschakeld. Zij hebben aantal issues geïdentificeerd, het advies op papier gezet en (gratis) hulp aangeboden aan 5.1.2e, 5.1.2e (GGD). Advies: afscherming gegevens Nederlanders (9-12) (PM/nog nader aanvullen o.b.v. doorgestuurde info 5.1.2e)
34	Medio december	Contact met LCI richtlijnencommissie RIVM over verontrustend bericht dat sommige GGDen bij asymptomatisch positief geteste personen na een CM melding geen notificatie doorzetten in de app. Zorgen hierover bij VWS 5.1.2e en de BC DOBC	Gesprek met RIVM in vergadering 10 dec 2020; LCI zet bericht uit naar alle GGD'en over juiste beleid: ook asymptomatische positieve tests in app doorzetten.
2021			
35	Medio januari	Vragen en zorgen m.b.t. vaccinatiecampagne, communicatie CoronaMelder en data doorlopende evaluatie effectiviteit van de app.	N.a.v. bezoek 5.1.2e n CIE vergadering van 7-1 hebben leden 5.1.2e en 5.1.2e van 5.1.2e een mail gestuurd aan VWS 5.1.2e Beantwoording van de vragen ter kennisname meegestuurd met vergaderstukken voor vergadering van 28-1.
36	Eind januari	N.a.v. de vergadering op 21 januari 2021 nemen een aantal commissieleden contact op met betreffende persoon bij GGD GHOR NL over suggesties voor de teksten op coronatest.nl.	5.1.2e heeft in de vergadering van 18 februari aan dat de tekstsuggesties voor op de website gedeeld zijn en meegenomen zullen worden.
37	Medio februari	In de vergadering van 11 februari is richting de verantwoordelijken bij VWS een aantal vragen en suggesties meegegeven m.b.t. GGD Contact.	In de vergadering van 4-3 wordt een terugkoppeling gegeven door 5.1.2e 5.1.2e
38	Begin maart	Op 5 maart is voor een aantal commissieleden een 'CoronaCheck' deep dive sessie georganiseerd met VWS om dieper op de stof in te kunnen gaan.	
39	Medio maart	Constateringen en suggesties m.b.t. wetsvoorstel Tijdelijke wet testbewijzen covid-19 zijn in de vergadering	Constateringen zijn met de betrokken

		op 11 maart besproken en er is een lijstje opgesteld.	beleidsmedewerkers bij VWS gedeeld en worden meegenomen in de verwerking van alle reacties op de internetconsultatie.
40	Begin 2021	Doorlopend updates en meedenken over 'GGD Contact'.	Tweewekelijks schuift 5.1.2a , 5.1.2b , 5.1.2e aan bij de vergadering van de begeleidingscommissie.
41	Eind maart	Adviesvraag 1, VWS: papieren testbewijs.	Antwoorden op gestelde vragen zijn met VWS gedeeld.
42	Eind maart	Adviesvraag 2, VWS: EU digitaal covid certificaat.	Antwoorden zijn gegeven in advies 19: Europees vaccinatie- en testpaspoort.
43			
44		Tussenliggende periode wordt nog aangevuld.	
	Mei	Begeleidingscommissie is door het CoronaMelder evaluatie team gevraagd om mee te kijken op de concept onderzoeksrapportage.	Donderdag 13 mei geagendeerd en feedback opgemaakt voor onderzoeksteam.
	Eind mei	I.o.m. voorzitters van de Taskforce Gedragwetenschappen en Taskforce DOBC is n.a.v. het definitieve onderzoeksrapport van de evaluatie naar CoronaMelder een brief verstuurd met duiding en standpunt n.a.v. het evaluatierapport CoronaMelder.	Met de stand van zaken kamerbrief van 28 mei 2021 meegestuurd naar de Eerste en Tweede Kamer. Hiertoe is ook de Tijdelijke wet nogmaals voor verlenging voorgehangen bij beide Kamers.
		Tussenliggende periode wordt nog aangevuld.	
	Eind augustus	Commissie heeft een aantal vragen gesteld o.a. over: <ul style="list-style-type: none"> - Het handelingsperspectief in CoronaMelder - Status van de integratie CoronaMelder en coronatest.nl - Status 'groene vink' discussie - Status check-in functionaliteit CoronaMelder 	Met de vergaderstukken voor donderdag 2 september is een korte terugkoppeling op genoemde thema's gegeven.
	Begin september	I.h.k.v. de nieuwe aanstaande CoronaMelder campagne	
	September	N.a.v. vergadering donderdag 2 september wordt een update gevraagd wat betreft het punt van een volledig analoge/papieren route voor coronatoegangsbewijzen. Wat waren destijds breekpunten binnen dit traject, kan dit mogelijk met nieuwe kennis van nu en in een andere tijdsperiode weer opgepakt worden, waar liggen momenteel de mogelijkheden op dit vlak? Tussentijdse onderzoeksresultaten uit de CoronaCheck evaluatie tonen namelijk aan dat de behoefte voor deze route nog steeds bestaat.	7-9: Wordt nagevraagd.